Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria –Vlada-Government
Zyra e Kryeministrit - Ured Premijera - Office of the Prime Minister

Izveštaj o proceni *Ex-post* Zakona Br. 06/L-084 o Zaštiti Deteta[1]

[1] Izveštaj o proceni *Ex-post* Zakona Br. 06/L-084 o Zaštiti Deteta, usvojeno je na 8. sednici Vlade Republike Kosovo, Odlukom Br. 06/08, od 28.10.2026 godine.

Izveštaj o proceni Ex-post Zakona Br. 06/L-084 o Zaštiti Deteta

Institucija predlagač	Pravna kancelarija pri Kancelariji premijera – Vlada Republike Kosova
Naslov Izveštaja o Proceni *Ex-Post*	**Izveštaj o proceni *Ex-post* Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta**
Kontakt osoba	Pravna kancelarija pri Kancelariji premijera – Vlada Republike Kosova
Radna grupa	1. Radna Grupa za izradu *Ex-Post* Izveštaja u sledećem sastavu: sastavu: 1.1. Mentor Borovci, PK/KP, zredsedavajući; 1.2. Habit Hajredini, KDU/KP, zam, predsedavajući; 1.3. Naser Canolli, ZPGZ/KP, član; 1.4. Feride Podvorica, PK/MP, član; 1.5. Naim Shala, PK/MUP, član; 1.6. Alberita Hyseni, PK/KP, član; 1.7. Ervina Gashi, PK/KP, član; 1.8. Qëndresa Ibra Zariqi, PK/KP, član;; 1.9. Merita Jonuzi, MONTI, član; 1.10. Merita Vuthaj, MZ, član; 1.11. Adile Shaqiri, MP, član; 1.12. Luljeta Ibishi-Ferizi, MALV, član; 1.13. Nilgyn Kosova, PK, član; 1.14. Liridona Hoti, PK/KP, član; 1.15. Azem Reqica, MFRT, član; 1.16. Magbule Koci, MP, član; 1.17. Fitore Rexhaj, MP, član; 1.18. Fadil Abdyli, PK, član. 2. Od civilnog društva, međunarodnih organizacija i nezavisnih institucija: 2.1. Pajtim Zeqiri, TDH; 2.2. Dren Rexha, UNICEF; 2.3. Dritan Bernjashi, SSK, Član; 2.4. Baki Gimolli, Institucija Narodnog advokata
Podaci	**23.10.2026**
IZVRŠNI REZIME:	

1. Ustav Republike Kosovo postavlja normativnu osnovu za zaštitu osnovnih prava deteta, određujući da: Ustavni poredak Republike Kosovo zasniva se na principima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja prava i sloboda čoveka i vladavine prava, nediskriminacije, prava na svojinu, zaštite okoline, socijalne pravde, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije. [2] Ova osnova garantuje da institucionalna i pravna zaštita dece bude integrisana unutar ustavnog sistema i u skladu sa međunarodnim principima.

2. Odredbe Ustava koje se posebno odnose na prava deteta nalaze se u članu 50[3], koji obuhvata pravo na neophodnu zaštitu i negu, zaštitu od nasilja i eksploatacije, pravo na kontakte sa roditeljima, kao i princip najboljeg interesa deteta, kao osnovni ustavni standard.

3. Konstitucija takođe priznaje direktnu primenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola, koji imaju prednost nad odredbama zakona i drugih akata javnih institucija u slučaju neslaganja.[4] Ovo garantuje da prava dece budu zaštićena u skladu sa najnaprednijim evropskim i međunarodnim standardima.

4. Konvencija o pravima deteta, usvojena od Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 20. novembra 1989, a koja je stupila na snagu 2. septembra 1990[5] predstavlja sveobuhvatan ugovor koji garantuje detetu širok spektar prava. U članu 22. Ustava, određena je i direktna primena Konvencije o pravima deteta na Kosovu[6] koja predstavlja jedan od najvažnijih međunarodnih instrumenata u oblasti prava dece. Konvencija je sastavni deo pravnog sistema Kosova i, kao takva, ima normativnu prednost u odnosu na domaće zakonodavstvo u slučaju neslaganja. Ovo znači da je svaki sud, administrativni organ ili javna institucija na Kosovu dužan da direktno primenjuje odredbe ovog konvencije u slučajevima koji se tiču zaštite i prava deteta.

5. Princip najboljeg interesa deteta, uključen u članu 3. Konvencije o pravima deteta, predstavlja univerzalni i suštinski vodič u svakom preduzetom postupku od strane javnih ili privatnih institucija koje se bave decom. Konvencija priznaje i garantuje niz osnovnih prava dece, počev od prava na život i pun razvoj (član 6.), prava da slobodno izražavaju svoje mišljenje o svim pitanjima, koja ih se tiču i da se to

[2] *Vidi član 7.* [Vrednosti] Ustava Republike Kosovo dostupno na https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702 dana 31.03.2025.
[3] *Ibid*., broj 50.
[4] *Ibid*., strana 22. [Direktna primena Međunarodnih sporazuma i instrumenata], stav. 2
[5] Vidi Konvenciju o pravima deteta, pristupljeno na https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=73755 dana 01.04.2025.
[6] *Ibid*., član 22. stav. 7.

mišljenje uzima u obzir u skladu sa uzrastom i zrelošću deteta (član 12.), prava na zaštitu od svih oblika nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja od strane roditelja ili zakonskih staratelja, kao i od strane bilo koje druge osobe, koja se o njima brine (član 19.), prava na najviši mogući standard zdravlja i na zdravstvene usluge (član 24.), prava na život u okruženju koje omogućava fizički, mentalni, duhovni, moralni i društveni razvoj deteta (član 27.), prava na kvalitetno i pristupačno obrazovanje za svu decu (član 28.), kao i zaštita od ekonomske eksploatacije i zapošljavanja koje je štetno po njihovo blagostanje ili razvoj (član 32.). Ova prava i principi su obavezni za sve nivoe upravljanja i treba da budu integrisani u zakonodavstvo i administrativne prakse, kako bi se obezbedio sveobuhvatan i efikasan pristup zaštiti dece.

6. U skladu sa odredbama navedenim u Ustavu Republike Kosovo i Konvenciji o pravima deteta, usvojen je Zakon br. 06/L-084 o zaštiti dece, koji je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo, dana 17. jula 2019. godine i prema članu 66. stupio je na snagu 1 godinu nakon objavljivanja.

7. Uzimajući u obzir značaj koji Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta ima u zaštiti dece, kroz dopunu pravnog i institucionalnog okvira, Kancelarija Premijera Republike Kosovo ocenila je potrebu da se Zakonu br. 06/L-084 o zaštiti deteta izvrši *Ex-Post* procena.

8. Cilj ove procene je da se identifikuju izazovi u primeni ovog zakona, posebno da se vidi koji koraci treba da se preduzmu, kako bi se osigurala njegova primena. Konkretnije, cilj ove *Ex-Post* procene je da se razume da li je, nakon stupanja na snagu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, prošlo skoro 5 godina, bilo dovoljno resursa na raspolaganju za podršku sprovođenju ovog Zakona, da li su institucije ili mehanizmi odgovorni za njegovo sprovođenje delovali u skladu sa svojim odgovornostima i da li je on u skladu sa drugim zakonskim okvirom. Istovremeno, svrha ove procene je da se proceni učinak, u meri u kojoj je sproveden, kako bi se identifikovali efekti nastali sprovođenjem ovog Zakona.

9. U tu svrhu, Kancelarija premijera je osnovala Radnu grupu, koja je ovlašćena da sprovede eks-post procenu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta. Ova radna grupa predvođena je od strane Pravne kancelarije, u saradnji sa Kancelarijom za dobro upravljanje, pri Kancelariji Premijera, u kojoj učestvuju i predstavnici drugih relevantnih institucija u oblasti zaštite dece.

10. U toku izrade ovog izveštaja o proceni *Ex-Post*, radna grupa je odlučila da razvije anketu za opštine Republike Kosovo, sa ciljem da se proceni stepen primene ovog

Zakona na lokalnom nivou, izazovi i konkretne poteškoće. Za ovu svrhu, Radna Grupa, preko člana ove grupe iz MALV, analizirala je 26 opština Republike Kosovo. Rezultati analiza ovih upitnika predstavljaju se u odgovarajućim delovima ovog Izveštaja.

11. U proceni *Ex-Post* Zakona br. 06/L-084 o Zaštiti deteta, radna grupa je formirana za **"Procenu sprovođenja i usklađenosti",** i identifikujući stepen implementacije ovog Zakona, ističući i efekte koji su postignuti kao rezultat sprovođenja, dakle, da se obavi koliko je to moguće i **"Procena učinka"** kao dve od tri vrste procene *Ex-Post*.

12. Što se tiče obima procene, ona ne obuhvata zakon u celini, već samo članove koji regulišu: svrhu zakona, definicije, institucionalne mehanizme za zaštitu dece, zatim članove koji regulišu odvajanje deteta od porodice, zaštitu deteta bez roditeljskog staranja, zaštitu deteta tokom boravka u hraniteljskoj porodici, domove za zaštitu dece, praćenje zaštitnih mera, pravo na ime, državljanstvo, pravo na poznavanje roditelja i očuvanje identiteta, telefonsku liniju, kaznene odredbe i druge članove koji se odnose na ove aspekte.

13. Iz podataka prikupljenih iz upitnika koje su popunile opštine, kao i podataka koje su prikupili članovi radne grupe, koji predstavljaju relevantne institucije, utvrđeno je da je Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta sproveden kroz uspostavljanje i funkcionisanje institucionalnih mehanizama definisanih ovim zakonom. Stoga, ovaj izveštaj takođe ističe nivo primene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, izazove sa kojima se suočava, efekte koji su postignuti kao rezultat primene ovog Zakona, koji se ogledaju u promenama u ponašanju odnosno u performansama, kako u odnosu na građane tako i na javne institucije.

14. U ovom kontekstu, procena ukazuje na nekoliko značajnih praznina u praktičnoj primeni zakona. U većini opština, mehanizmi predviđeni zakonom, kao što su multidisciplinarni timovi za pomoć u upravljanju slučajevima, dokazi za sprečavanje i zabranu opasnih oblika dečjeg rada na Kosovu. Domovi za zaštitu dece na Kosovu, kao i uloga Saveta za prava deteta, delimično su sprovedeni ili uopšte nisu funkcionisali. Opštine izveštavaju o nedostatku jasnih uputstava, nejasnoj podeli nadležnosti između lokalnog i centralnog nivoa, nedostatku namenskog budžeta, nedostatku obuke i dovoljnog broja stručnog osoblja za efikasnu primenu odredbi zakona.

15. Izveštaj takođe preporučuje da se neke definicije koje postoje u zakonu, ali nisu pomenute u materijalno-pravnim odredbama zakona, uklone, a u nekim slučajevima

su u suprotnosti sa drugim zakonima, kao što je Zakon o maloletničkom pravosuđu, da se dodaju i nove definicije koje nisu u zakonu, kao što je potreba za dodavanjem definicije „deteta na ulici“, uklanjanje odredbi koje su duplirane iz drugih zakona, uklanjanje nekih izraza i stavova, koji se tiču organizacione strukture relevantnih mehanizama i druge odredbe.

16. Takođe, postoji nedostatak doslednosti između Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta i drugih sektorskih zakona, uključujući Konvenciju o pravima deteta, Zakon br. 2004/32 o porodici, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 06/L-077, Zakonik br. 06/L-006 o pravdi za maloletnike , Zakon br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama, Zakon br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju, Krivični zakonik Republike Kosovo br. 06/L-074, Zakon br. 05/L-087 o prekršajima, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakon br. 08/L-109 o nadoknadi štete žrtvama krivičnih dela, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-262.

17. Na osnovu ove analize, izveštaj preporučuje izmenu ključnih odredbi ovog zakona, kao što su članovi: Članovi 1. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 30. 33. 37. 52. 53. 57. i 62. sa ciljem usklađivanja sa odredbama drugih zakona kao i eliminisanjem ne-normativnih odredbi pretvarajući ih u imperativne odredbe, u cilju jačanja daljeg razvoja kompetentnih institucionalnih mehanizama za primenu zakona, eliminaciju dvosmislenosti i izbegavanje različitih tumačenja, dakle sve ovo u cilju jačanja pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu dece.

18. Takođe, izveštaj preporučuje da se prilikom izmene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta izbrišu članovi 23. 27. 28. 29. 31. 34. i 36. pošto su isti specifično regulisani u Zakonu o porodici i Zakonu o socijalnim i porodičnim uslugama, i detaljno su definisani svi oblici zaštite dece.

I. UVOD

I.1. Kontekst procene

19. Tokom procesa praćenja i prethodnih izveštaja, primećeno je da se institucije odgovorne za sprovođenje Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, uprkos određenim uspesima postignutim u sprovođenju ovog Zakona i stvorenim efektima, i dalje suočavaju sa određenim poteškoćama u pravnim, institucionalnim i funkcionalnim aspektima, kao i sa nedostatkom finansijskih kapaciteta i ljudskih resursa

neophodnih za postizanje krajnjeg cilja zakona, naime, za postizanje očekivanog uticaja koji je ovaj zakon trebalo da ima na bolju zaštitu dece.

20. Takođe, podaci iz različitih izveštaja i upitnika koje su popunile opštine Republike Kosovo pokazuju da uprkos mandatu ministarstava, opština i drugih institucija za zaštitu dece, ljudski i finansijski resursi u svim institucijama za pružanje kvalitetnih usluga za zaštitu dece i dalje su ograničeni i nedovoljni da bi se osigurala efikasna i efektivna primena Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

21. Zato, polazeći od gore navedenih aspekata, Kancelarija Premijera je određena za sprovođenje *Ex-Post* analize Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

22. Dakle, izbor ovog zakona za *Ex-Post* procenu je izvršen, između ostalog, uzimajući u obzir izuzetan značaj koji ovaj zakon ima u stvaranju pravne i institucionalne infrastrukture sa ciljem zaštite dece. Takođe, drugi razlozi činili su i izazovi koji su navedeni u različitim izveštajima tokom godina, sastavljeni od strane različitih javnih institucija, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija, koje se bave zaštitom dece, što se tiče nedovoljnog nivoa primene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta. Istovremeno, ovaj izveštaj ističe, koliko je to moguće, potrebu za procenom učinka ovog zakona, odnosno da se utvrdi da li je, koliko je zakon primenjen, uspeo da proizvede efekte i koje su to efekte i rezultati u osnaživanju zaštite deteta i da li se ti efekti mogu pripisati samoj primeni zakona ili su takvi efekti postignuti kao rezultat drugih faktora.

I.2. Cilj i delokrug procene

23. Svrha ovog izveštaja o *Ex-post* proceni je da istakne glavne izazove u oblasti zaštite dece i izazove tela i institucija u pravnim, institucionalnim i funkcionalnim aspektima, sa posebnim naglaskom na sprovođenje analize u vezi sa sprovođenjem i usklađivanjem ovog Zakona sa drugim važećim zakonima, kao i rezultate postignute sprovođenjem ovog Zakona. Kao što je istaknuto u Izveštaju Evropske komisije za Kosovo za 2024. godinu, kosovski pravni okvir za prava deteta je u velikoj meri u skladu sa standardima EU i međunarodnim standardima, ali sprovođenje je i dalje ograničeno. Nedostaje integrisani sistem zaštite dece, a kapaciteti za alternativnu brigu su nedovoljni. Deca sa invaliditetom se suočavaju sa diskriminacijom u obrazovanju i niskim učešćem. Rani brakovi se nastavljaju, posebno u romskim, aškalijskim i egipćanskim zajednicama. U međuvremenu, osobe sa invaliditetom nailaze na prepreke u pristupu osnovnim uslugama, i nedostaje usklađenost zakona sa standardima EU. Zakon o njihovim pravima još

uvek nije usvojen i primena Konvencije UN-a ostaje izazov.[7] Takođe, u ovom izveštaju se ističe da preko 88% dece sa invaliditetom ostaje van obrazovnog procesa, dok i ona deca koja nastavljaju obrazovanje, nedostaju im odgovarajući uslovi i usluge, nedostaju institucije za negu dece sa invaliditetom.[8]

24. Dok u istraživanje pod nazivom "Studija o deci u uličnim situacijama na Kosovu", objavljeno od strane UNICEF-a 10. novembra 2023. godine i podržano od strane Evropske unije, utvrđuje da su u osam regiona Kosova identifikovano ukupno 130 dece na ulici, uglavnom u Prištini, Uroševcu i Đakovici. Većina su bili dečaci uzrasta od 10-14 godina i većinom pripadaju romskoj, aškalijskoj i egipćanskoj zajednici. Polovina njih su bili u pratnji roditelja, dok su ostali bili sa braćom, drugovima ili sami. Siromaštvo je identifikovano kao glavni razlog za izlazak i ostajanje na ulici (88-92%), dok je manji broj dece spomenulo porodične probleme. Studija nije pronašla jasne dokaze o trgovini ljudima, iako to može biti povezano sa strahom od prijavljivanja takvih slučajeva.[9]

25. Takođe, vredi istaći da se i u Izveštaju Ombudsmana za 2024. godinu naglašava da su tokom 2024. godine razmotrena 76 slučaja povrede prava dece na Kosovu.[10]

26. U tom kontekstu, ova procena ima za cilj da identifikuje nedostatke i predloži relevantne preporuke za odgovarajući pregled i restrukturiranje pravnog okvira i da pruži konkretne predloge za svaku od ovih institucija u okviru procesa reforme, koja se očekuje da će biti sprovedena u budućnosti.

27. *Ex-Post* procena Zakona br. 06/L-084 o zaštiti dece smatra se veoma neophodnim instrumentom za identifikaciju nivoa sprovođenja, izazova koji su se pojavili tokom sprovođenja, kao i mera koje je potrebno preduzeti, kako bi se ojačala primena ovog Zakona, a time i osigurala primena u praksi ustavne obaveze za zaštitu dece u Republici Kosovo. Istovremeno, ova procena ističe efekte koji su postignuti sprovođenjem ovog Zakona i mere koje je potrebno preduzeti kako bi se postigao uticaj zakona, a to je da se obezbedi zaštita dece.

[7] *Vidi* Izveštaj Evropske komisije o Kosovu za 2024. godinu, str. 36, pristup na https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/c790738e-4cf6-4a43-a8a9-43c1b6f01e10_en?filename=Kosovo%20Report%202024.pdf dana 01.04.2025.
[8] Ibid, str. 37.
[9] Vidi Studija o deci u uličnim situacijama na Kosovu, podržana od strane UNICEF-a i Evropske unije, dostupna na linku: https://www.unicef.org/kosovoprogramme/media/4551/file/Albanian.pdf
[10] *Shih* Izveštaj Institucije Ombudsmana za 2024. godinu, str. 91, pristup na link: https://docs.google.com/viewing/viewer?url=https://oik-rks.org/wp-content/uploads/2025/03/Raporti-Vjetor-2024web_3_compressed.pdf&hl=en pristupljeno 02.04.2025.

28. Stoga je radna grupa odlučila da će se, u smislu definisanja obima ove procene, ova *Ex-Post* procena fokusirati na „Procenu sprovođenja i usklađenosti“ i, koliko je to moguće, na „Proceni učinka“. Ova vrsta procene se koristi za identifikaciju stepena sprovođenja ovog zakona, kao i efekate koje je postigno njegovo sprovođenje. Stoga, procena ima za cilj da utvrdi da li je ovaj Zakon u potpunosti primenjen, delimično primenjen, nije primenjen, ili je primenjen ali na neodgovarajući način i koje su posledice ostvarene njegovom primenom i da li se te posledice mogu pripisati primeni zakona, ili su ostvarene usled drugih faktora.

29. *Ex-Post* procena se sprovodi na osnovu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti dece za period od njegovog stupanja na snagu do danas. Što se tiče obima procene, ona ne obuhvata zakon u celini, već neke od njegovih članova, opisanih u nastavku ovog izveštaja u delu II.

30. Strane aktivno uključene u proces sprovođenja Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta su: Pravna kancelarija u Kancelariji premijera (KP), Kancelarija za dobro upravljanje pri Kancelariji premijera (KDU-KP), Kancelarija za objavljivanje Službenog lista pri Kancelariji premijera (KP-GOSL-KP), Ministarstvo pravde (MP), Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MONTI), Ministarstvo za upravljanje lokalnom samoupravom (MULS), Ministarstvo zdravlja (MZ), Policija Kosova, Institucija ombudsmana (IO), Sudski savet Kosova (SSK), Nezavisni odbor ya medije (NOM), kao i organizacije civilnog društva kao što su: KOMF, TDH, UNICEF, Save the Children, Syri Vizion, kao i drugi zvaničnici u institucija na centralnom i lokalnom nivou, kao i stručnjaci iz ove oblasti.

II. OPIS ZAKONA KOJI ĆE SE OCENJIVATI I METODOLOGIJA KOJA JE PRIMENJENA

II.1. Opis zakona ili podzakonskog akta koji će se procenjivati

31. Kao što je određeno u članu 1. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, ovaj Zakon ima za cilj da dopuni pravnu i institucionalnu infrastrukturu u oblasti zaštite deteta, zaštitu deteta od svih oblika nasilja, podizanje nivoa odgovornosti roditelja, porodice i državnih organa u najboljem interesu deteta, određivanje osnovnih načela za zaštitu deteta, efikasnih mehanizama kao i nadležnosti centralnog i lokalnog nivoa, obezbeđivanje dobrobiti deteta i preduzimanje mera za postepeni razvoj sposobnosti deteta, zasnovano na njegovom najboljem interesu.[11]

[11] *Više* o članu 1. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, na linku: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=20844, poslednji put pristupljeno 05.04.2025.

32. Za potrebe ove procene *Ex-Post,* članovi: 1. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 30. 33. 37. 52. 53. 57. i 62., su predmet procene u cilju usklađivanja sa odredbama drugih zakona, kao i brisanjem ne-normativnih odredbi pretvarajući ih u imperativne odredbe sa ciljem jačanja daljeg razvoja institucionalnih mehanizama nadležnih za primenu zakona, eliminisanje dvosmislenosti i izbegavanje različitih tumačenja, dakle sve to sa ciljem jačanja pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu dece.

33. Iz analize ovih zakonskih odredbi, uočava se nedostatak usklađenosti između Konvencije o pravima deteta, Zakona br. 2004/32 o porodici, kako je dopunjen i izmenjen Zakonom br. 06/L-077, Zakona br. 06/L-006 o pravosuđu za maloletnike, Zakona br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama, Zakona br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju, Krivičnog zakonika br. 06/L-074 Republike Kosovo, Zakona br. 05/L-087 o prekršajima, Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakona br. 08/L-109 o kompenzaciji žrtvama kriminala, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-262.

34. Dalje, ne postoji usvojeni dokument o konceptu u vezi sa ovim zakonom. Shodno tome, ovaj Ex-Post izveštaj o oceni neće imati mogućnost da analizira povezanost između analize politika koja bi bila određena u jednom koncept dokumentu i njihovog odraza u ovom *Ex-Post* izveštaju. Ovo je, zapravo, prvi zvanični i konkretni dokument kojim se osvetljavaju postignuti efekti i izazovi u sprovođenju ovog zakona, i kao takav predstavlja važan korak u započinjanju procesa izmene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, kao i usklađivanju drugih posebnih zakona u vezi sa zaštitom deteta.

II.2. Niz rezultata

35. Niz rezultata za *Ex-Post* procenu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta je izgrađen u skladu sa intervencijskom logikom predviđenom u Priručniku za *Ex-Post* procenu pravnih akata Vlade Kosova, povezujući dostupne resurse, preduzete aktivnosti, postignute proizvode, srednjoročne rezultate i očekivani dugoročni uticaj.

36. Izvori (Inputi) uključuju mobilizaciju institucionalnih i finansijskih kapaciteta na centralnom i lokalnom nivou, uključujući osnivanje stalnih i funkcionalnih struktura za zaštitu dece, dodelu namenjenog budžeta za implementaciju, kao i obezbeđivanje obučenih i specijalizovanih ljudskih resursa u ovoj oblasti.

37. Na osnovu ovih izvora, preduzima se niz aktivnosti koje obuhvataju: izradu i usvajanje podzakonskih akata i smernica za sprovođenje; uspostavljanje institucionalnih mehanizama za identifikaciju i postupanje u slučajevima; obuku profesionalaca koji rade sa decom (socijalni radnici, nastavnici, psiholozi, policajci); sprovođenje kampanja za podizanje svesti kod šire javnosti, kao i izgradnju međusektorskih procedura za upravljanje slučajevima kršenja prava deteta.

38. Rezultati (outputi) koji proizilaze iz ovih aktivnosti obuhvataju: osnivanje i funkcionisanje kuća za zaštitu dece, osnivanje i funkcionisanje multidisciplinarnih timova za podršku u upravljanju slučajevima, povećanje broja obučenih profesionalaca u oblasti zaštite dece, funkcionisanje mehanizama za prijavljivanje slučajeva nasilja, kao i podizanje javne svesti o pravima deteta.

39. U narednoj fazi, rezultati (Outcomes) povećanje efikasnosti institucionalnog odgovora na slučajeve kršenja prava dece, unapređenje kapaciteta opština za pružanje integrisanih i koordiniranih usluga, kao i napredak u institucionalnoj i društvenoj kulturi za poštovanje prava deteta.

40. Na kraju ovog logičkog niza, uticaj (Impakt) teži da se manifestuje kroz stvaranje sigurnog, zaštitnog i inkluzivnog okruženja za decu na Kosovu, u kojem su garantovana i poštovana osnovna prava deteta, u skladu sa međunarodnim standardima. Takođe, dugoročni uticaj uključuje i doprinos zakona u izgradnji održivog sistema zaštite dece, koji reaguje, preventivan i fokusiran na dobrobit deteta.

41. **Tabela : Niz navedenih rezultata za Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta**

Faza	**Pitanje za procenu**	**Indikator**	**Izvor podataka**	**Osnovna vrednost**	**Trenutna vrednost**
Inputi	Ljudski i finansijski resursi na centralnom i lokalnom nivou	Broj imenovanih službenika; iznos dodeljenog budžeta	Izveštaji iz opština; vladina platforma; KOMF-TDH	Nije bilo novih zapošljavanja na centralnom nivou; većina opština bez posebnih službenika	Na lokalnom nivou: 18 opština sa službenicima; 9 bez; 3 bez odgovora. Na centralnom

					nivou: 2 aktivne pozicije u MP
Inputi	Broj službenika za zaštitu dece i raspodela budžeta	Broj opština sa imenovanim službenicima i specifičnim budžetom	Administrativni podaci, izveštaji od MP, KP	Samo 3 opštine sa specifičnim budžetom; većina bez budžeta	Konkretan izveštaj iz 3 opštine: 12,000€, 2,000€, 200€
Akcije	Izdavanje podzakonskih akata i uputstava za primenu	Broj odobrenih podzakonskih akata	Službeni list, administrativna uputstva	Nijedan akt izdat pre 2022. godine	18 podzakonskih akata usvojenih tokom perioda 2022–2024.
Akcije	Funkcionalizacija institucionalnih mehanizama i aktivnosti podizanja svesti	Broj osnovanih mehanizama; broj obuka; broj distribuiranih brošura	Izveštaji opština, učešće na obukama, statistika KDU	Nema funkcionalizovanih lokalnih mehanizama u svim opštinama	34 EDF; 28 TNMR; 34 obuke; preko 7,000 brošura; 27 opštinskih poseta
Output	Obuke i podizanje javne svesti	Broj obučenih profesionalaca; broj opština učesnica u obukama	Platforma za prava dece; podaci od NVO	Nema standardizovanih i ponovljenih obuka	162 obučena službenika; 18 opština učesnica u sesijama
Rezultati (ponašanje)	Povećanje institucionalne efikasnosti i kapaciteta opština	Broj prijavljenih slučajeva; institucionalni profesionalizam	Analiza kritika i sekundarni izvori	Nedostatak sistematičnih podataka; nedostatak ujednačenih izveštaja	U iščekivanju ažuriranja; nedostatak zvaničnih podataka
Uticaj	Izgradnja sistema zaštite dece i stvaranje sigurnog okruženja za decu	Kreiranje sveobuhvatnog i održivog sistema za zaštitu dece	Izveštaji iz KDU, MP, institucionalne procene	Nedostaje integrisan i efikasan sistem za zaštitu dece	Delimičan napredak; predlog za 4 kuće zaštite do 2026. godine
Akcije	Osnivanje i funkcionalizacija Međuministarskog komiteta i	Broj održanih sastanaka i izrađenih	Izveštaji KDU/KP, zvanična dokumenta	Komitet i Savet su osnovani ali nisu bili	Redovni sastanci; međuinstitucionalna agenda, politika zaštite i

	Saveta za prava deteta	strateških dokumenata	Komiteta i Saveta	aktivni pre 2022	finalizovani državni izveštaj CRC
Output	Razvoj digitalne platforme za prava deteta	Funkcionalnost i korišćenje platforme https://pravadece.rks-gov.net/	KDU/KP i vladina platforma	Platforma nije postojala pre 2022.	Platforma aktivna sa digitalnim izveštavanjem i godišnjom vizualizacijom
Outputi	Osnivanje timova za prava deteta u opštinama	Broj opština sa EDF; broj odobrenih akcionih planova	Izveštaji iz MALV i KDU	Samo nekoliko opština sa EDF; nedostatak akcionih planova	34 osnovana EDF-a; 15 sa akcionim planovima; 26 opština sa dvodnevnim radionicama.
Outputi	Priručnik za neformalne aktivnosti o pravima dece	Završetak i raspodela priručnika	Kancelarija za dobro upravljanje; MONTI	Priručnik u nacrtu	Završen Priručnik i dostavljen za štampanje
Rezultati (ponašanje)	Obuke za decu ispod starosne granice krivične odgovornosti	Broj obuka i uključivanje škola	Izveštavanje iz škola i KDU	Nedostatak specifičnih obuka	12 dvodnevne obuke u 6 škola za upravljanje slučajevima
Rezultati (ponašanje)	Program za osvešćivanje javnosti o zakonu	Broj kampanja i uključivanje zajednica	Službeni dokumenti, izveštaji od KDU, KOMF	Nije bilo usvojenog programa	Nacrt konačnog programa prosleđen za komentare
Uticaj	Kampanja "Nasilje nema opravdanje" i podizanje javne svesti	Broj gradova, sastanaka i distribuiranih brošura	Izveštaji od KDU, Dyri i Vizionit, Save the Children	Kampanja koja nije prethodno organizovana na koordinisan način	Dvonedeljna kampanja u 7 gradova; razgovori sa građanima; distribuirano preko 7000 brošura
Uticaj	Sastanci za saradnju za međusektorsku koordinaciju i primenu zakona	Broj sesija i uključivanje stručnjaka iz opština	Izveštaji od KDU, KOMF, UNICEF	Fragmentirana i neformalna međusektorska koordinacija	20 dvodnevne sesije; preko 600 pružalaca usluga iz 34 opštine

Uticaj	Konferencija o međunarodnim pravima deteta	Broj učesnika, teme i sadržaj diskusije	KDU/KP, CPSMI, SOS Dečija sela	Nedostatak međunarodnih foruma za decu	Dvodnevna konferencija o zdravlju, blagostanju i obrazovanju deteta
Akcije	Izrada i objavljivanje priručnika i uputstava o pravima dece	Broj odobrenih i distribuiranih priručnika i uputstava	MONTI; zvanična stranica Ministarstva	Priručnici i uputstva nisu bili standardizovani	Priručnik o pravima dece; priručnik za zaštitu na internetu; uputstvo za POO i inspektore
Output	Konferencija i kampanja o pravima dece u obrazovanju	Broj konferencija, oblasti i učesnika	MONTI; izveštaji događaja	Nisu bili organizovani na redovan način	4 međunarodne konferencije; kampanja protiv nasilja u školama; Nedelja borbe protiv napuštanja
Rezultati (ponašanje)	Primena politika i obuka za zaštitu dece u obrazovanju	Broj realizovanih modula i obuka	MONTI; zvanična dokumentacija	Politike i obuke koje nisu u potpunosti sprovedene	Razvijena 2 programa obuke; sastavljene i odobrene Politike za zaštitu dece; UA o obrazovanju
Rezultati (ponašanje)	Razvoj SCREAM paketa i uključivanje u škole	Broj uključenih škola i realizovanih aktivnosti	MONTI; online platforma	Paket nije bibo unifikovan i raspodeljen	Kompletan set uputstava postavljen na zvaničnoj stranici; kreativne aktivnosti za podizanje svesti na nacionalnom nivou
Uticaj	Osnaživanje saradnje između obrazovnih institucija i	Broj stolova sa Savetom učenika i roditelja	MONTI; opštinski izveštaji	Koordinacija je fragmentirana i nestrukturirana	Sednice u svim opštinama; okrugli sto sa Savetom roditelja i

	zajednice o pravima dece				učenika na nacionalnom nivou
Faza u nizu rezultata	Pitanje za procenjivanje	Indikator	Izvor/Metoda prikupljanja podataka	Osnovna vrednost	Trenutna vrednost
Inputi	Ljudski i finansijski resursi na centralnom i lokalnom nivou	Broj imenovanih službenika; iznos dodeljenog budžeta	Izveštaji iz opština; vladina platforma; KOMF-TDH	Nije bilo novih zapošljavanja na centralnom nivou; većina opština bez posebnih službenika	Na lokalnom nivou: 18 opština sa službenicima; 9 bez; 3 bez odgovora. Na centralnom nivou: 2 aktivne pozicije u MP
Inputi	Broj službenika za zaštitu dece i raspodela budžeta	Broj opština sa imenovanim službenicima i specifičnim budžetom	Administrativni podaci, izveštaji od MP, KP	Samo 3 opštine sa specifičnim budžetom; većina bez budžeta	Konkretan izveštaj iz 3 opštine: 12,000€, 2,000€, 200€
Akcije	Izrada podzakonskih akata i uputstava za primenu	Broj usvojenih podzakonskih akata	Službeni list, administrativna uputstva	Nijedan akt izdat pre 2022. godine	18 podzakonskih akata usvojenih tokom perioda 2022–2024.
Akcije	Funkcionalizacija institucionalnih mehanizama i aktivnosti podizanja svesti	Broj osnovanih mehanizama; broj obuka; broj distribuiranih brošura	Izveštaji opština, učešće na obukama, statistika KDU	Nema funkcionalizovanih lokalnih mehanizama u svim opštinama	34 EDF; 28 TNMR; 34 obuke; preko 7,000 brošura; 27

					opštinskih poseta
Output	Obuke i podizanje javne svesti	Broj obučenih profesionalaca; broj opština učesnica u obukama	Platforma o pravima dece; podaci od NVO	Nema standardizovanih i ponovljenih obuka	162 obučena službenika; 18 opština učesnica na sesijama
Rezultati (ponašanje)	Povećanje institucionalne efikasnosti i kapaciteta opština	Broj prijavljenih slučajeva; institucionalni profesionalizam	Analiza kritika i sekundarni izvori	Nedostatak sistematičnih podataka; nedostatak ujednačenih izveštaja	U iščekivanju ažuriranja; nedostatak zvaničnih podataka
Uticaj	Izgradnja sistema zaštite dece i stvaranje sigurnog okruženja za decu	Kreiranje sveobuhvatnog i održivog sistema za zaštitu dece	Izveštaji iz KDU, MP, institucionalne procene	Nedostaje integrisan i efikasan sistem za zaštitu dece	Delimičan napredak; predlog za 4 kuće zaštite do 2026. godine

II.3. Metodologija

42. Kancelarija Premijera je osnovala Radnu Grupu, koja ima za cilj da izvrši *Ex-Post* procenu Zakona Br. 06/L-084 o zaštiti deteta. Ovu radnu grupu predvodi Pravna kancelarija pri Kancelariji Premijera, u saradnji sa Kancelarijom za dobro upravljanje u Vladi, kao i sa učesnicima iz drugih relevantnih institucija u oblasti zaštite dece.

43. Fondacija Terre des hommes (TDH) je pružila potrebnu tehničku i profesionalnu podršku, angažujući stručnjake iz pravne oblasti **(Prof. Asoc. Dr. Bedri Bahtiri)** za podršku radu Radne Grupe u pripremi *Ex-Post* procene ovog Zakona. Projekat je pružio i drugu neophodnu podršku kroz organizaciju i finansiranje timovi radne grupe za sprovođenje ovog procesa procene.

44. Metodologija u pripremi Izveštaja o proceni *Ex-Post* Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta odnosi se za korišćenje kvalitativne metode i metode analize. Podaci su obezbeđeni putem upitnika koje je poslala radna grupa za institucije lokalne vlasti, zatim prikupljanjem podataka od odgovarajućih institucija, koje imaju predstavnike u okviru radne grupe, i analizom drugih prikupljenih podataka iz različitih izvora.

45. Kada je reč o sekundarnim izvorima, analizirane su odredbe Ustava Republike Kosovo, Konvencija o pravima deteta i drugi međunarodni instrumenti koji se primenjuju na osnovu člana 22. Ustava, odgovarajuće odredbe Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, Zakon br. 2004/32 o porodici, dopunjen i izmenjen Zakonom br. 06/L-077, Kodeks br. 06/L-006 pravosuđa za maloletnike, Zakon br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama, Zakon br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju, Krivični zakonik br. 06/L-074 Republike Kosovo, Zakon br. 05/L-087 o prekršajima, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakon br. 08/L-109 o naknadi žrtvama kriminala, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-262. i drugi podzakonski akti, kao i odgovarajući izveštaji u vezi sa Zakonom br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

46. U okviru sekundarnih resursa, prikupljanje podataka je izvršeno putem upitnika koji su poslati u 26 opština Republike Kosovo, podaci prikupljeni od nadležnih institucija za primenu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, koji su predstavljeni u okviru radne grupe, podaci iz međunarodnih izveštaja uključujući Izveštaj Evropske komisije za Kosovo za 2024. godinu, Godišnji izveštaj za 2024. godinu Institucije Ombudsmana, Studiju sprovedenu od strane KOMF-a o deci u uličnoj situaciji, kao i druge relevantne dokumente.

47. Takođe, kroz analizu relevantnih izveštaja i empirijskih studija, koje su ranije sprovedene od strane odgovarajućih institucija o stanju u oblasti zaštite dece, procedure i institucionalni kapaciteti za pružanje ove zaštite poslužili su kao dobra osnova za izradu ove *Ex-Post* procene .

48. Za kraj, jedan od izazova u procesu ove *Ex-Post* procene bio je nedostatak podataka, koji bi dokazali kakvo je bilo stanje u vezi sa zaštitom dece pre usvajanja Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, budući da za ovaj Zakon nije bilo odobrenog koncept dokumenta, što bi omogućilo komparativnu analizu stanja pre i posle usvajanja zakona. Vredi napomenuti da je nedostatak blagovremenog izdavanja podzakonskih akata, takođe doprineo ovoj situaciji, jer je njihovo izdavanje odloženo nakon rokova predviđenih Zakonom br. 06/L-084 o zaštiti deteta, a neki od njih su izdati tek 2024. godine. Takođe je izazov predstavljao nedostatak podataka o efektu postignutom sprovođenjem Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

49. Nalazi sa sastanaka održanih sa relevantnim institucijama iz oblasti zaštite deteta su predstavljeni radnoj grupi od strane angažovanog eksperta i isti su diskutovani te su reflektovani u ovom izveštaju. Pravna kancelarija u KP kao koordinator ovog procesa pregledala je pripremljeni nacrt i osigurala da izveštaj ima sadržaj u skladu sa zahtevima Priručnika za *Ex-Post* procenu pravnih akata. Istovremeno, Izveštaj o *Ex-Post* proceni je razmatran i usvojen od strane Saveta direktora pravnih kancelarija, na sastanku održanom dana 27.02.2026 i nakon toga je razmatran i odobren na Sastanku Vlade Republike Kosova, dana 28.10.2026 sa Odlukom broj 06/08.

III. REZULTATI PROCENE

Podpoglavlje I. - Primjenjivost

Opšte informacije

50. Sa sastanaka održanih sa nadležnim institucijama, proizilazi da su izazovi u primeni Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta bili različiti, počevši od aspekta neadekvatnog formulisanja pravnih normi, aspekta usklađivanja ovih normi sa normama drugih zakona, aspekta nedostatka ljudskih i finansijskih resursa odgovornih institucija za primenu ovog Zakona, što je uticalo na nedovoljnu primenu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

Cilj zakona

51. U članu 1. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, u stavu 1 postoji 10 podstavova, što znatno proširuje svrhu ovog Zakona. Cilj zakona treba da bude kraći i fokusiran na zaštitu deteta i izbegavanje ponavljanja odredbi drugih zakona.

Definicije

52. U članu 3. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, ovaj Zakon je definisao 46 definicija, većina od kojih su potpuno nepotrebne, pošto su iste definisane u drugim zakonima, kao što su definicije poput: menadžer slučaja, centar za socijalni rad, organ starateljstva, službenik za socijalne usluge, itd. Takođe, neophodno je uključiti novu definiciju za decu u uličnoj situaciji.

Osnivanje institucionalnih mehanizama za zaštitu deteta

53. U poglavlju III. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta definisani su institucionalni mehanizmi o pravima deteta, počevši od nezavisnih ustavnih institucija, kao i institucija centralnog i lokalnog nivoa. U članu 9. stav 1 ovog Zakona, kao institucije centralnog nivoa su određene: Institucija Narodnog advokata, odgovarajuća ministarstva, nadležna jedinica za dobro upravljanje pri Vladi, Međuministarski komitet za prava deteta i Savet za prava deteta. Za neke od ovih mehanizama, nadležnosti i odgovornosti su definisane zakonima i odgovarajućim podzakonskim aktima. Dok, za potrebe ove procene *Ex-Post,* biće analizirani Međuministarski komitet za prava dece i Savet za prava dece, kao mehanizmi uspostavljeni ovim Zakonom i koji imaju ekskluzivnu misiju za zaštitu prava dece.

54. Međutim, kao institucionalne strukture i mehanizmi na lokalnom nivou, član 9. stav 2 ovog Zakona određuje: opštine, odgovarajuće odeljenje za socijalne usluge, centar za socijalni rad, tim za prava deteta. Za potrebe ove procene *Ex-Post,* biće analizirana samo direktna uloga opština u zaštiti dece i stvaranje opštinskih mehanizama predviđenih Zakonom br. 06/L-084 o zaštiti deteta. Dok, drugi opštinski mehanizmi imaju odgovornosti, koje su definisane drugim zakonima.

Definisanje posebnih nadležnosti za opštine u oblasti zaštite deteta

55. U skladu sa članom 14. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, određene su sledeće odgovornosti za opštine:

- Identifikaciju potrebe za zaštitom deteta unutar teritorije njihove opštine;

- Izrada i primena godišnjeg plana za zaštitu deteta;
- Imenovanje službenika za zaštitu deteta;
- Međuinstitucionalne konsultacije sa odgovarajućim ministarstvima i civilnim društvom;

- Funkcionalizacija prihvatnih porodica;
- Među-opštinski sporazum o saradnji za zajedničke usluge.

56. Na osnovu komparativne analize upitnika popunjenih od strane opština Republike Kosovo, proizilazi sledeće:

Lokalni mehanizam	**Opština koja je funkcionalizovana**	**Opština koja nije funkcionalizovana**

Godišnji plan za zaštitu deteta	Peć, Prizren, Đakovica, Elez Han	Srbica, Orahovac, Podujevo, Vitina (u procesu)
Službenik zadužen za zaštitu deteta	Peć, Prizren, Vučitrn, Đakovica, Obilić	Vitina, Orahovac, Mamuša, Srbica
Konsultacije sa ministarstvima/nezavisnim organizacijama	Peć, Đakovica, Gnjilane, Prizren, Uroševac	Elez Han, Mamuša, Skenderaj
3 porodična doma za decu bez staratelja	Prizren (4), Gnjilane (2), Obilić (2), Vitina (1)	Većina opština
Sporazum o međuopštinskoj saradnji	Peć, Prizren, Vitina	Većina opština

Član 15. predviđa da centri za socijalni rad moraju imenovati odgovornog i specijalizovanog službenika za prava deteta, koji će koordinirati mere i intervencije u skladu sa važećim zakonskim propisima o zaštiti dece

Osnivanje Međuministarskog Komiteta za prava deteta

57. U skladu sa članovima 16. i 17. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, osnovan je Međuresorni kommitet za prava deteta, kojim rukovodi premijer, a na ministarskom nivou ga predstavljaju resorna ministarstva.[12] Uobičajeno je da ovaj Komitet svoje redovne sastanke održava 1. juna na dan prava dece, i 20. novembra na dan usvajanja Konvencije o pravima deteta.

Osnivanje saveta za prava deteta

58. U skladu sa članom 18. i 19 .Zakona br. 06/L-084 o zaštiti detea, osnovan je Savet za prava dece, kojim rukovodi direktor Kancelarije za dobro upravljanje pri Kancelariji premijera, a sastoji se od 21 člana iz različitih institucija. Takođe, ovom sastavu su dodata dva spoljna savetnika iz UNICEF-a, a kao članovi posmatrači, 5 drugih članova iz Kancelarije Narodnog advokata, predstavnik administracije iz Skupštinskog odbora za ljudska prava, rodnu ravnopravnost i peticije, direktor Kancelarije za strateško planiranje, predstavnik Koalicije za zaštitu žrtava (koji mehanizam uopšte ne postoji) i direktor THD-a. Ukupno, Savet za prava dece ima 28 članova. Od stupanja na snagu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta do danas, Savet za prava dece održavao je svoje redovne sastanke četiri puta godišnje i prema procenjenoj potrebi od strane članova Saveta za razvoj politika i odgovarajućih programa organizovani su dodatni sastanci i višednevne radionice.

[12] Pogledajte članove 16 i 17. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta.

Osnivanje ekipe za prava deteta

59. U skladu sa članom 20. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, određeno je osnivanje Tima za prava dece, koji treba da funkcioniše u svakoj opštini. Na osnovu analize upitnika koje su popunile opštine, zaključuje se da je sprovođenje člana 20. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, koji se odnosi na uspostavljanje i funkcionisanje Tima za prava deteta, neujednačeno i fragmentirano na lokalnom nivou.

60. Opštine koje su osnovale i gde funkcioniše Tim za prava deteta:

- Prizren – Tim je funkcionalan i održava konsultativne sastanke za slučajeve;
- Glogovac – Tim je osnovan, ima usvojen plan od Skupštine opštine i održava 6 sastanaka godišnje;
- Elez Han – Osnovao je i aktivirao tim koji izrađuje plan akcije i izveštava Skupšštinu opštine;
- Vitina – Osnovaln je tim i usvojen Pravilnik za Skupštinu dece, sa institucionalno definisanim funkcijama

61. Opštine koje se pominju delimično ili nejasno:
- Skenderaj – Pominje promenu članova odlukom, ali nema potpunog pojašnjenja o funkcionisanju tima;

62. Opštine koje nisu pomenute ili nisu osnovale tim:

- Većina ostalih opština ne izveštava o postojanju ili funkcionisanju Tima za prava deteta, što ukazuje na izraženi nedostatak u primeni ovog člana;

Osnivanje multi-disciplinarnih timova za pomoć u upravljanju slučajem

63. U skladu sa članom 21. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti detea, određeno je osnivanje Multi-disciplinarnih timova za pomoć u upravljanju slučajem. Član 21. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta predviđa osnivanje multidisciplinarnih timovi na opštinskom nivou za upravljanje slučajevima dece izložena riziku. Ovaj mehanizam ima za cilj da omogući koordinirani pristup između relevantnih institucija, ali njegova primena u praksi se pokazala kao teška i nekonzistentna. Na osnovu podataka anketa popunjenih od strane opština proizilazi da:

Samo 28 opština[13] su uspostavile Multidisciplinarne timove za pomoć u upravljanju slučajevima (TMNR), kako je predviđeno članom 21. Zakona. Ipak, u mnogim slučajevima one još uvek nisu potpuno funkcionalne i deluju samo ad-hoc. TMNR-ovi su osnovani u sledećim opštinama: Priština, Dragaš/Šar, Gnjilane, Kamenica, Vitina, Lipjan, Elez Han, Suva Reka/Theranda, Štimlje, Kosovo Polje, Skenderaj, Mališevo, Đakovica, Glogovar, Obilić/Kastriot, Prizren, Podujevo, Peć, Klina, Kačanik. Uroševac, Junik, Dečan, Mamuša, Orahovec, Novo Brdo, Mitrovica, Istog.

64. Postoji konfuzija na komunalnom nivou u vezi sa sastavom i načinom upravljanja stolovima, posebno oko uloge menadžera slučaja i postavljanja među-institucionalnih odgovornosti.

65. U nedostatku detaljnih uputstava, opštine smatraju nejasnim nivo formalnosti i učestalost sastanaka timova, kao i institucionalno izveštavanje, koje treba da usledi.

66. Multidisciplinarni timovi nisu uključeni u godišnje planove opština i nisu povezani sa posvećenim budžetom, što utiče na njihovu održivu neoperativnost.

67. Zastupanje škola, zdravstva, policije i nevladinog sektora često je nepotpuno i neaktivno u većini opština.

68. Izazov sam po sebi predstavlja nedostatak monitoringa i odgovornosti u vezi sa održavanjem multidisciplinarnih timova i uključivanjem ili isključivanjem svih relevantnih aktera na ovim sastancima, kao i ispunjavanjem njihove profesionalne uloge u obradi slučajeva.

Uspostavljanje telefonske linije za zaštitu deteta

69. Član 22. stavovi 4 i 5 Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta utvrđuje funkcionalizaciju pomoćne linije u okviru odgovarajuće Jedinice za dobro upravljanje pri KP.

70. Telefonska linija još uvek nije uspostavljena u skladu sa obavezama koje proističu iz člana 22. Zakona o zaštiti decteta, zbog nedostatka budžetskih sredstava. Ipak, KDU/KP u skladu sa svojim mandatom je pripremila Vodič za operacionalizaciju linije za pomoć deci u Republici Kosovo, koji služi za informisanje o funkcionalizaciji telefonske linije za pomoć deci na Kosovu. Cilj vodiča je da definiše i specifikuje akcije koje treba preduzeti od strane Vlade do sprovođenja člana 22. Zakona o zaštiti deteta.

[13] Ovi podaci su pruženi od strane predstavnika TDH u Radnoj Grupi, na sastanku održanom 28.04.2025., prema odlukama predsednika opština o osnivanju Multi-disciplinarnih timova za pomoć u upravljanju slučajevima.

71. Dok se stavovi 1, 2 i 3 člana 22. smatraju deklarativnim i nemaju normativni sadržaj, niti se odnose na pitanje telefonske linije. Stoga, nakon izmene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti teta, ove stavove treba potpuno preformulisati ili izbrisati.

Član 23. kao duplirana odredba

72. Član 23. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta definiše ulogu fizičkih i pravnih lica u pružanju socijalnih usluga, naglašavajući da moraju biti licencirani, ali je ova oblast detaljno regulisana Zakonom o socijalnim i porodičnim uslugama i podzakonskim aktom kojim se sprovodi ovaj zakon. Stoga, ovaj član u Poglavlju III. treba izbrisati, jer je dupliran zakonska odredba.

Domovi za zaštitu deteta

73. Član 30. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta utvrdio je osnivanje domova za zaštitu dece, međutim, u stavu 1 stvara zabunu utvrđivanjem da ove domove osniva ministarstvo na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi pri Centrima za socijalni rad (CSR). Na osnovu člana 17. Zakona o lokalnoj samoupravi, socijalne usluge su isključiva nadležnost Opštine. Još jedna konfuzija nastala je iz stav 3 člana 30. koji naglašava da domovi za zaštitu dece pružaju hitne usluge zaštite dece, ne duže od tri dana. Ovaj stav je tumačen na različite načine i stvorio je izazove u funkcionisanju domova za zaštitu dece, gde čak i danas, ovaj član ne nalazi primenu.

Pravo na ime, državljanstvo, da poznaje svoje roditelje i očuva svoj identitet

74. U članu 33. stav 6 Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta određen je način postupanja u slučaju napuštanja deteta od strane bioloških roditelja, gde je navedeno da treba obavestiti Centar za socijalni rad unutar 24 sata, dok odredba ne obuhvata obavezu trenutnog izveštavanja, niti obavezu obaveštavanja policije, pošto je napuštanje deteta takođe krivično delo prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo.

Edukacija i obrazovanje

75. U članu 37. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta određeno je pravo dece na obrazovanje i vaspitanje. Na osnovu procene predstavnice MONTI-a u radnoj grupi[14], što se tiče

[14] Podatke je pružio predstavnik MONTI-a u radnoj grupi na sastanku održanom 22.01.2025.

ovog člana, neophodno je zadržati fokus samo na zaštitnoj funkciji koju obrazovanje ima, a ne tretirati obrazovanje kao pravo, jer to pravo je garantovano osnovnim zakonodavstvom. Trenutno su uloge sumirane i mešaju se, što uzrokuje probleme u upućivanju u obradu slučajeva (npr. mnogi slučajevi kojima je potrebna zaštita šalju se direktno ministarstvu, a ne opštini, čija je obaveza i nadležnost za delovanje). Generalizacija uloga, takođe stvara mogućnost izbegavanja odgovornosti za odgovorne instance.

Zaštita zdravlja dece

76. U skladu sa članom 42. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, garantovano je pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu. Dok u stavu 4 ovog člana su određene obavezne redovne kućne posete za trudnice i decu do 3 godine starosti. Ove posete se kontinuirano obavljaju prema njihovim standardima gotovo u svim opštinama Kosova. Cilj ovih poseta je zaštita zdravlja majke i deteta, uključujući savetovanje i prevenciju bolesti, sprečavanje napuštanja deteta, zloupotrebe, eksploatacije i zanemarivanja ili bilo koje druge vrste nasilja nad detetom. Na osnovu podataka iz statistike koje je predstavila predstavnica Ministarstva zdravlja, [15] obavljene su kućne posete za majke i decu od 0 do 3 godine, u 34 opštine Kosova:

2022. godine realizovano je 37, 335 kućnih poseta.
2023. godine realizovano je 42, 004 kućnih poseta.
2024. godine realizovano je 39, 554 kućnih poseta.

Budžet koji je dodeljen za svaku godinu iznosi 2, 133, 390. 00 Evra.

Zaštita dece od pornografije

77. U članovima 52. i 53. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta određena je zaštita dece od pornografije i internet stranica sa pornografskim sadržajem, za koje se smatra da je potrebno njihovo reformulisanje i povezivanje sa konkretnim referencama Krivičnog zakonika Republike Kosovo.

78. Izazov koji je identifikovao predstavnik Kosovske policije jeste nedostatak konkretne odredbe u Zakonu o zaštiti deteta, koja ovlašćuje policiju, u svim slučajevima ugrožavanja ili kršenja prava deteta, da ima mogućnost da interveniše i zahteva zabranu prikazivanja video snimaka, fotografija ili drugih materijala koji su denigrirajući za decu od strane svih lokalnih ili međunarodnih onlajn izdavača.

[15] Predstavnica Ministarstva zdravlja je ove podatke predstavila radnoj grupi na sastanku održanom 28.04.2025.

79. Član 57. stav 10, Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, utvrđuje stvaranje posebnog fonda za opštinske direkcije za zaštitu i uspostavljanje službi za hitne slučajeve i predviđa donošenje podzakonskog akta, kojim se regulišu standardi vezani za ovo pitanje. Član treba preformulisati brisanjem fraze „stvaranje posebnog fonda“, kao i uklanjanjem obaveze donošenja podzakonskog akta, budući da je ova oblast regulisana delom važećeg zakonodavstva, za oblast upravljanja javnim finansijama i lokalne samouprave, kao i Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi.

Kaznene odredbe

80. Članom 62. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta određene su kaznene odredbe u slučajevima kršenja odredbi ovog Zakona. Iz procene ovih odredbi uočava se da postoji nekoliko odredbi koje definišu prekršaje zato što u materijalnim pravnim odredbama nije određeno odgovarajuće kršenje za čije bi izvršenje osoba bila kažnjena na osnovu kaznenih odredbi.

Nedostatak među-institucionalne koordinacije

81. Zbog nedovoljne koordinacije u vezi sa oblasti zaštite dece, kao i zbog kašnjenja u izdavanju podzakonskih akata, postoji nedostatak zadovoljavajućih rezultata za poboljšanje postojećeg stanja.

Podpoglavlje II. - Značaj:

82. Iz procesa ove procene *Ex-Post* proizilazi da su članovi 1. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 30. 33. 37. 52. 53. 57. i 62. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta od ključnog značaja za obezbeđivanje neophodnog proceduralnog okvira za primenu ovog Zakona koji ima osnovni cilj zaštitu dece. Međutim, u nekim slučajevima određenim odredbama nedostaju jasnoću ili su odredbe više deklarativne, ili su pitanja koja su regulisana takvim odredbama, takođe regulisana i drugim zakonima, navedenim u ovom Izveštaju. Naprotiv, Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta trebao bi da bude specifičan i da izbegava ponavljanje odredbi važećih zakona.

Podpoglavlje III. - Harmonizacija:
Usklađivanje sa međunarodnim standardima

83. Na osnovu nalaza Evropske komisije u Izveštaju o Kosovu za 2024. godinu, pravni okvir Kosova za prava deteta je uglavnom u skladu sa standardima EU i međunarodnim standardima. Međutim, neophodno je da se revidira Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta, sa ciljem da isti adresira pitanja koja nisu pokrivena postojećim zakonodavstvom o zaštiti dece, da se izbegne dupliranje pitanja koja su regulisana i Zakonom br. 06/L-084 o zaštiti deteta, ali i drugim relevantnim zakonima. Takođe, neophodno je revidirati Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta radi usklađivanja sa ostalim specijalnim zakonima, kako je detaljno objašnjeno u ovom izveštaju.

Nedostatak koherentnosti zakona

84. Tokom procene, utvrđeno je da Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta, u nekim odredbama, nema koherentnost čak ni između samih svojih odredbi, kao što je slučaj sa članom 30. koji se odnosi na domove za zaštitu dece, usled koje neusklađenosti, ovi domovi do danas nisu osnovani, zbog pravnih nesigurnosti nastalih kolizijom stavova člana 30. U tom kontekstu, s jedne strane, stav 3 člana 30. naglašava da domovi za zaštitu dece pružaju hitne usluge, ne duže od 3 dana, dok, s druge strane, stav 4 istog člana naglašava da takvi domovi služe i kao centri za razvoj postupaka za sve slučajeve nasilja, uključujući slučajeve krivičnih dela protiv rodnog integriteta, dece žrtava i/ili svedoka. Iz ovoga se vidi da rok od 3 dana ne odgovara slučajevima navedenim u odredbi stava 4 člana 30., jer je rok od 3 dana u slučajevima teških krivičnih dela istaknutih gore samo period refleksije i ne mogu se preduzeti nikakve mere za lečenje dece koja su žrtve ovih krivičnih dela.

Nedostatak usklađenosti sa Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi

85. Šta više, član 30. stav 1 se odnosi na osnivanje domova za zaštitu dece od strane Ministarstva za rad i socijalno blagostanje, na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi kod Centara za socijalni rad. Ova odredba je sama po sebi nejasna i u suprotnosti sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, budući da se postavlja pitanje da li su ovi domovi osnovani od strane centralnog nivoa ili lokalnog nivoa. U članu 17. stav k) Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, pružanje ovih usluga za decu je isključiva nadležnost opština, a ne centralne vlasti.

Nedostatak usklađenosti sa Zakonom br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama

86. Zakon br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama stupio je na snagu 2024. godine i potpuno je reformisao oblast socijalnih i porodičnih usluga, uključujući i zaštitu dece. Neke od odredbi, kao što je slučaj sa članom 23. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, su zastareli i generalizovani, te je teško naći njihovu primenu.

Nedostatak usklađenosti sa Krivičnim zakonikom br. 06/L-074 Republike Kosovo

87. Članovi 52. i 53. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, koji propisuju zaštitu dece od pornografije i veb-sajtova sa pornografskim sadržajem, trebalo bi da se revidiraju, kako bi se povezali sa Krivičnim zakonikom Republike Kosovo, jer članovi 231. i 232. Krivičnog zakonika Republike Kosovo definišu ove stvari kao posebna krivična dela.

Nedostatak usklađenosti sa Zakonom br. 05/L-087 o prekršajima

88. Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta u članu 62. odredio je kaznene odredbe, ali postoje nedostaci jer relevantne materijal-nopravne odredbe nisu izričito odredile koje povrede predstavljaju prekršaje, kako bi se izrekle sankcije za prekršaje. Postoje kazne čak i kada su prekršaji određeni za odredbe koje uopšte ne definišu prekršaj, takođe, postoje odredbe, koje bi trebalo da budu sankcionisane po članu 62. ali to nije učinjeno, kao što je slučaj sa nepohađanjem škola. Povodom izmene Zakona Br. 06/L-084 o zaštiti deteta isti treba da se uskladi Zakonom Br. 05/L-87 o prekršajima.

Podpoglavlje IV.-Efikasnost:

89. S obzirom na obim i vrstu ove *Ex-post* procene, radna grupa bi trebalo da proceni da li se efikasnost u sprovođenju Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta može dokazati konkretnim podacima.
Ako ne, nemojte ga uopšte primenjivati u ovom izveštaju.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

IV.1. Zaključci

A. ZAKLJUČCI O PRIMENLJIVOSTI

Iz analize Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta i drugih važećih zakona u Republici Kosovo u oblasti zaštite dece, kao i međunarodnih pravnih akata, a takođe i na osnovu podataka iz upitnika opština i centralnih institucija, čini se da je sprovođenje zakona u većini slučajeva bilo neujednačeno i fragmentirano, stoga se čini da je ovu oblast potrebno reformisati i unaprediti. Kao što se može videti iz analize, pored pravnih kolizija, postoje i izazovi u vršenju nadležnosti od strane institucija odgovornih za sprovođenje ovog Zakona. U nastavku će biti predstavljeni neki konkretni sažeti zaključci, i to:

a. Analiza pokazuje da postoje opštine koje još uvek nisu imenovale službenike za zaštitu dece, kako je propisano Zakonom o zaštiti detata, član 14. stav 4. Samo 15 opština je izradilo Plan timskog rada za prava deteta sa procenjenim troškovima. U međuvremenu, 12 opština nije izradilo takav plan, 2 su u procesu izrade, a 1 opština nije dala odgovor. Što se tiče usvajanja ovih planova od strane Skupštine opštine, samo 14 opština je izvestilo da su usvojile plan u Skupštini, dok ga 13 opština nije usvojilo. Mnoge opštine se suočavaju sa sličnim izazovima, uključujući nedostatak posvećenog osoblja i budžetske podrške. Dobre prakse identifikovane u opštinama Peć, Prizren i Đakovica, mogu služiti kao modeli i za druge opštine.[16]

b. Iz prikupljenih podataka, samo ograničen broj opština (kao što su Peć, Đakovica, Dragaš, Gnjilane, Kačanik, Istok, Klina, Lipljan, Prizren, Glogovac, Elez Han i Vitina) su osnovali i funkcionalizovali Tim za prava deteta, u skladu sa članom 20. Zakona o zaštiti deteta, dok ostale opštine nisu imale praktičnu primenu ili nisu dostavile podatke. To je zbog nedostatka pravne jasnoće, institucionalne strukture ili podrške za uspostavljanje ovog mehanizma.

c. Multi-disciplinarni timovi predviđeni članom 21. Zakona o zaštiti deteta nisu operacionalizovani u većini opština i nedostaje funkcionalan sistem praćenja i odgovornosti.

d. Postoji značajan nedostatak sprovođenja podzakonskih akata, koji su doneti sa velikim zakašnjenjima, i nedostaje odgovarajuća međuinstitucionalna koordinacija, kako je predviđeno članovima 16–19 za Međuresorni komitet i Savet za prava deteta, koji nisu funkcionisali punim kapacitetom i nisu dali opipljive rezultate.. Budući da su podzakonski akti novi, potrebno je odvojiti vreme za procenu njihove primene i efekata.

e. Nedostatak obučenog osoblja, namenjenog budžeta i tehničkih kapaciteta za implementaciju je očigledan na svim institucionalnim nivoima, kako na centralnom tako i na lokalnom nivou.

f. Iz analize situacije, koja je potvrđena i putem upitnika, proizilazi da postoji naglašen nedostatak znanja o tome kako pristupiti oblasti zaštite dece.

[16] Podaci su prikupljeni iz Izveštaja koji je dostavila predstavnica MALV-a u radnoj grupi dana 28.04.2025.

B. ZAKLJUČCI O ZNAČAJU

Trenutno stanje u oblasti zaštite dece regulisano je nekoliko zakona, ali najvažniji u ovom izveštaju je Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta, koji sadrži ključne odredbe za zaštitu dece, ali nedostatak obaveznih normativnih odredbi i dupliranje sa drugim zakonima čine njegov sadržaj više deklarativnim nego što se može sprovesti u praksi. Takođe su identifikovane pravne praznine i pravni sukobi, što pokazuje da postoji prostor za značajna poboljšanja. Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta i dalje je važan instrument za stvaranje pravne i institucionalne osnove za zaštitu dece na Kosovu.

C ZAKLJUČCI ZA HARMONIZACIJU

Na osnovu gore navedenih nalaza, čini se da Zakon br. 06/L-084 o zaštiti dece treba uskladiti sa Ustavom Republike Kosovo, Konvencijom o pravima deteta i drugim zakonima, uključujući Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta, Zakon br. 2004/32 o porodici, dopunjen i izmenjen Zakonom br. 06/L-077, Zakon o pravdi maloletnika br. 06/L-006, Zakon br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama, Zakon br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju, Krivični zakonik br. 06/L-074 Republike Kosovo, Zakon br. 05/L-087 o prekršajima, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakon br. 08/L-109 o nadoknadi štete žrtvama krivičnih dela, kako je izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-262.

IV.2. Preporuke

A. PREPORUKE ZA PRIMENJIVOST:

A1. U slučaju izmene Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta, član 1. treba da se revidira, kako bi se svrha zakona učinila kraćom i sažetijom, takođe treba izbrisati i definicije koje se ponavljaju u specifičnim zakonima i dodati definicija za decu u uličnoj situaciji (član 3.);

A2. Da se izdvoje dovoljno posebnih budžetskih sredstava za centralni nivo, obezbeđujući imenovanje službenika za zaštitu dece;

A3.Ministarstva treba da obezbede dovoljno finansijskih sredstava za podršku jedinicama/službenicima specijalizovanim u oblasti zaštite dece, kako je definisano članom 15. stav 1.4.

A4. Dodeliti dovoljno budžetskih sredstava opštinama, obezbeđujući imenovanje službenika za zaštitu dece i izradu opštinskih planova (član 14.);

A5. Da se operacionalizuju timovi za prava deteta u svim opštinama, obezbeđujući adekvatno planiranje i izdvajanje budžetskih sredstava (član 20.).

A6. Neophodno je organizovati i sprovoditi specijalizovane i kontinuirane obuke za sve subjekte koji primenjuju zakon i za sve sektore (radnike centara za socijalni rad, policiju, obrazovno i zdravstveno osoblje za upravljanje slučajevima dece u riziku).

A7. Da se operacionalizuju Multi-disciplinarni timovi (član 21.) u svim opštinama kao i:

i.Da se institucionalizuju timovi, kroz opštinske akcione planove i da povežu svoje aktivnosti sa budžetskim stavkama opštine. Takođe je neophodno postaviti odgovarajuće odredbe za praćenje i izveštavanje u vezi sa održavanjem multidisciplinarnih sastanaka, uključivanjem svih relevantnih učesnika u ove sastanke.

ii Da se organizuju među-institucionalne obuke za članove ekipe u vezi sa multidisciplinarnim pristupom i mehanizmima koordinacije u slučajevima dece u riziku;

iii. Da se uključe indikatori za merenje performansi timova i da se izveštava na centralnom nivou o njihovoj funkcionalnosti na godišnjoj bazi.

A8. Da se preformuliše član 22. o pomoćnoj liniji i da se pojasni institucionalno funkcionisanje i veza sa KDU, kao i da se odredi potreba za donošenjem podzakonskog akta, koji bi regulisao funkcionisanje pomoćne telefonske linije. Povodom redizajna pomoćne telefonske linije, treba uzeti u obzir njeno integrisanje u jedinstvenu liniju.

A9. Da se razjasni i institucionalizuje uloga menadžera slučaja, kao deo strukture CSR-a, a ne kao mehanizam izvan zvanične strukture, kako bi se izbegle nejasnoće u upravljanju;

A10. Da se razviju digitalne baze podataka za izveštavanje i evidentiranje slučajeva nasilja i rizika po decu, sa među-institucionalnim pristupom;

A11. Da se izgradi mreža hraniteljskih porodica sa finansijskom podrškom i obukama;

A12. Da se formalizuju među-opštinski sporazumi, posebno za male opštine bez punih kapaciteta;

A13. Da se obavi raspodela dobrih praksi i standardizovanih priručnika za lokalne mehanizme zaštite dece.

B. PREPORUKE ZA USKLAĐENOST

U procesu izmene Zakona br. 06/L-084 o Zaštiti deteta, kao *lex specialis*, potrebno je da se izvrši i usklađenosti sa ostalim zakonima, i posebno, izmene treba da obuhvate mnoga pitanja, a najvažnija možemo sažeti kako sledi:

B1. Da se preispitaju i izmene članovi: 1. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 30. 33. 37. 52. 53. 57. i 62, pretvarajući ih u deklarativne odredbe u obavezne i operativne, kao i da se usklade sa ostalim zakonima.

B2. Da se izbrišu članovi 23. 27. 29. 31. 34. i 36. zbog dupliranja sa Zakonom o porodici i Zakonom o socijalnim i porodičnim uslugama.

B3. Da se preispita i uskladi član 30. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i da se jasno odredi odgovornost za osnivanje i finansiranje domova za zaštitu dece. Takođe se preporučuje izmena ovog čana u celini, definišući domove za zaštitu dece u različitim regionima Kosova, ali, da se ne bave istim slučajevima dece, već specifičnim slučajevima zbog toga što nije potrebno da u svakom regionu postoje domovi koji pružaju iste socijalne i porodične usluge, jer to takođe ima budžetske troškove i nepotrebno je kao takvo. Preporučuje se osnivanje posebnih domova za zaštitu dece sa integrisanim socijalnim uslugama i specijalizovanim uslugama kao što su: domovi za decu mlađu od starosne granice krivične odgovornosti, domovi za decu sa mentalno zdravstvenim problemima, domovi za decu korisnike psihoaktivnih supstanci, kao i domovi za decu u riziku, decu na ulici i decu koja prose. Da se uzme u obzir i opcija druga da se osnuje samo jedan dom sa centrom u Prištini, za tretman svih slučajeva podeljenih u različite prostore unutar ovog doma za poseban tretman za svaku kategoriju dece, kao i pružanje svih integrisanih usluga unutar ovog doma. Istovremeno, mora se jasno definisanje nadležnosti ko finansira osnivanje ovih domova (centralni ili lokalni nivo) i takođe treba izvršiti budžetske raspodele za ispunjenje strukturnih i funkcionalnih standarda ovih domova.

B4. Da se preformuliše član 33. stav 6 u vezi sa obavezom za neposredno prijavljivanje o napuštanju deteta u CSR i policiji.

B5. Da se precizira uloga sektora obrazovanja u zakonu (član 37.), tretirajući samo aspekt zaštite deteta, izbegavajući preklapanje i dupliranje sa Zakonom o pred-univerzitetskom obrazovanju. Preporučuje se da se ovaj član izmeni, tako da bude napisan na sažet i jasan način. Ovaj član treba da razjasni zaštitnu ulogu obrazovnih institucija prema hijerarhiji: ministarstvo, opština, obrazovne institucije i u međusektorskom odnosu, kako bi se znalo ko i šta treba da radi prema Zakonu o zaštiti deteta.

B6. Uskladiti članove 52. i 53. Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta sa Krivičnim zakonikom (članovi 231. i 232.) o zaštiti dece od pornografije. Zakonu o zaštiti deteta trebalo bi dodati i posebnu odredbu, kojom bi se policija ovlastila da odmah preduzme preventivne

mere i da zahteva od svih onlajn platformi, bilo lokalnih ili međunarodnih, koje pružaju mogućnost prikazivanja video snimaka ili fotografija sa sadržajem koji krši prava dece, da odmah ograniče mogućnost prikazivanja takvog denigrirajućeg materijala za decu, bez potrebe za dozvolom ili odlukom bilo kog drugog tela.

B7. Član 57. treba preispitati, kako bi se uskladio sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti, Zakonom o finansijama lokalne samouprave, i preformulisati uklanjanjem posebnog fonda za hitne slučajeve, kao i pravnog osnova za donošenje posebnog podzakonskog akta, koji se smatra nepotrebnim. Dovoljno je da ostane obaveza Opštine za raspodelu budžeta za tretman hitnih slučajeva dece u potrebi.

B8. Potrebno je precizno definisati kršenje zakona, naime prekršajau materijalno- pravnim odredbama Zakona br. 06/L-084 o zaštiti deteta zatim utvrditi sankcije za svaki prekršaj, preispitivanjem člana 62. kao i precizno označiti organe za izricanje prekršaja. Sve ovo sa ciljem usklađivanja Zakona br. 06/L-084 o zaštiti dece sa Zakonom o prekršajima i obezbeđivanja sprovođenja Zakona o zaštiti dece, u delu kaznenih odredbi.

B9. Izgraditi nadzorni sistem za sprovođenje preporuka Međuresornog odbora i Saveta za prava deteta, uključujući godišnje izveštaje.

B10 Zakon br. 06/L-084 o zaštiti deteta treba da bude revidiran i da se adresiraju preporuke za implementaciju i usklađivanje koje proizilaze iz ovog Izveštaja o Proceni.

B11 Obavezuje se Kancelarija za Dobro Upravljanje u Kancelariji Premijera da izvrši operacionalizaciju telefonske linije za pomoć deci i međuinstitucionalnu koordinaciju za primenu postojećeg Vodiča.

B12 Obligohet Pravna Kancelarija Kancelarije Premijera da uključi Nacrt zakona za dopunu i izmenu Zakona br. 06/L-084 o zaštiti dece u naredni Program nacrta zakona.

TEHNIČKI PRILOZI

Deo ovog Priručnika čine sledeći prilozi:

Prilog 1: Odluka br.088 /2024 od 02.07.2024. za osnivanje Radne grupe za *Ex-Post* procenu Zakona o zaštiti deteta, kao i Odluka br.011/2025 od: 03.02.2025. o izmeni i dopuni Odluke br. 088/2024 od 02.07.2024. o osnivanju Radne Grupe za *Ex-Post* procenu Zakona o zaštiti deteta.

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVA
QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA - GOVERNMENT OF KOSOVA
ZYRA E KRYEMINISTRIT - URED PREMIJERA - OFFICE OF THE PRIME MINISTER
SEKTORI I ARKIVËS - SEKTOR ARHIVE - ARCHIVE SECTOR
Njesia Org. Org.Jedinica Org.Unit 02
Nr. Prot. Br. Prot. Prot No. 846
Nr. Faqeve Br. stranica No. pages - 2 -
Data: Datum: Date: 02/07/2024
Prishtinë/a

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Zyra e Kryeministrit - Ured Premijera - Office of the Prime Minister
Sekretari i Përgjithshëm – Generalni Sekretar – Secretary General

Datë: 02.07.2024
Ref: 088/2024

Sekretari i Përgjithshëm i Zyrës së Kryeministrit, në mbështetje të nenit 20 paragrafi 5 nënparagrafi 5.3 të Ligjit Nr.08/L-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës, si dhe duke u bazuar në Vendimin e Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 07/145 të datës 07.06.2023 për aprovimin e Manualit për Vlerësimin *Ex-Post* të Akteve Juridike në Republikën e Kosovës, nxjerr:

V E N D I M

1. Themelohet Grupi Punues për hartimin e Raportit të vlerësimit *Ex-Post* për Ligji Nr. 06/L-084 për Mbrojtjen e Fëmijës, në këtë përbërje:

   1.1. Mentor Borovci, ZL/ZKM, Kryesues;
   1.2. Habit Hajredini, ZQM/ZKM, Zv.Kryesues;
   1.3. Naser Canolli, Gazeta Zyrtare/ZKM, Anëtar;
   1.4. Feride Podvorica, DL/MPB, Antare;
   1.5. Naim Shala, DL/MPB, Anëtar;
   1.6. Alberita Hyseni, ZL/ZKM, Anëtare;
   1.7. Ervina Gashi, ZL/ZKM, Anëtare;
   1.8. Qëndresa Ibra Zariqi, ZQM/ZKM, Anëtare;
   1.9. Merita Jonuzi, MASHTI, Anëtare;
   1.10. Merita Vuthaj, MSh, Anëtare;
   1.11. Adile Shaqiri, MD, Anëtare;
   1.12. Luljeta Ibishi, MAPL, Anëtare;
   1.10. Nelgyn Kosova, PK, Anëtare.

2. Në takimet e grupit punues ftohen të marrin pjesë edhe:

   2.1. Donjeta Kelmendi, KOMF;
   2.2. Pajtim Zeqiri, TDH;
   2.3. Dren Rexha, UNICEF;
   2.4. Dritan Bernjashi, KGJK, Anëtarë.
   2.5. Baki Gimolli, Institucioni i Avokatit të Popullit.

3. Sipas nevojës dhe me qëllim të realizimit të obligimeve të parapara me këtë vendim, Kryesuesi i grupit punues mund të ftojë edhe ekspert dhe përfaqësues nga institucionet tjera.

4. Grupi punues obligohet që të hartoj edhe finalizojë Raportin për Vlerësimin *Ex-Post* për Ligji Nr.06/L-084 për Mbrojtjen e Fëmijës, konform rregullave dhe procedurave të përcaktuara në Manualin për Vlerësimin *Ex-Post*.

5. Ky vendim hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

Arben KRASNIQI

U.d. Sekretar i Përgjithshëm

Vendimi iu dërgohet:

- *Kryesuesit të Grupit Punues;*
- *Anëtarëve të Grupit Punues;*
- *Arkivit të Qeverisë.*

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVA
QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA - GOVERNMENT OF KOSOVA
ZYRA E KRYEMINISTRIT - URED PREMIJERA - OFFICE OF THE PRIME MINISTER
SEKTORI I ARKIVËS - SEKTOR ARHIVE - ARCHIVE SECTOR
Njesia Org. / Org.Jedinica / Org.Unit: 02
Nr. Prot. / Br. Prot. / Prot No.: 846/2-2024
Nr. i faqeve / Br. stranica / No. pages: -1-
Data / Datum / Date: 03/02/2025
Prishtinë/a

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Zyra e Kryeministrit - Ured Premijera - Office of the Prime Minister
Sekretari i Përgjithshëm – Generalni Sekretar – Secretary General

Datë: 03.02.2025
Ref: 011/2025

Sekretari i Përgjithshëm i Zyrës së Kryeministrit, në mbështetje të nenit 20 paragrafi 5 nën paragrafi 5.3 të Ligjit Nr.08/L-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës, si dhe duke u bazuar në Vendimin e Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 07/145 të datës 07.06.2023 për aprovimin e Manualit për Vlerësimin *Ex-Post* të Akteve Juridike në Republikën e Kosovës, nxjerr:

V E N D I M
Për ndryshimin dhe plotësimin e Vendimit të Sekretarit të Përgjithshëm të ZKM-së Nr. 846, të datës 02.07.2024

1. Ndryshohet dhe plotësohet Vendimi i Sekretarit të Përgjithshëm të ZKM-së, me Nr. 846, të datës 02.07.2024, pas pikës 1.10, shtohen pikat si në vijim:

1.11. Liridona Hoti	ZL/ZKM	Anëtare
1.12. Azem Reqica	MFPT	Anëtar;
1.13. Magbule Koci	MD	Anëtare;
1.14. Fitore Rexhaj	MD	Anëtare;
1.15. Fadil Abdyli	PK	Anëtar.

2. Ky vendim hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

Arben KRASNIQI
Sekretar i Përgjithshëm në ZKM

Vendimi iu dërgohet:
- *Kryesuesit të Grupit Punues;*
- *Anëtarëve të Grupit Punues;*
- *Arkivit të Qeverisë.*